

UDRUGA BRATOVŠTINE Sv-NIKOLE
Kostrena Sv. Barbara
Trg Sv. Barbare 1
KOSTRENA

Dne 18.10.2001

Messrs

Lučka Kapetanija Rijeka
Fra Stanko Dodig (kapucinski samostan)
Sindikat pomoraca Rijeka

Predmet: Blagdan Sv. Nikole, dan pomoraca.

Kao jednog od organizatora proslave blagdana Sv.Nikole u župi i gradu Rijeci, ovime Vas želimo obavijestiti o slijedećem: Blagdan Sv.Nikole 6. Prosinca u Kostreni Sv.Barbari slavi se, možemo reći već stoljećima. Naime ne postoji nigdje zapisan točan datum početka osim što je u župnoj crkvi Sv.Barbare za tu svrhu posvećen oltar Sv.Nikole davne 1853 godine. Za predpostaviti je da se do te godine blagdan Sv.Nikole slavio na nekom drugom oltaru u crkvi ili kapelici. Ako se samo uzme u obzir vrijeme potrebno od ideje do realizacije mramornog oltara onda zaključak je da je to bilo jašo, jako davno.

Godine 1865 osnovana je "Bratovština Sv.Nikole" za pripomoć estarjelim pomorcima u mjestu a naročito udovicama i obiteljima nestalih pomoraca sa jedrenjaka. Bratovština je takodjer uzela kao svoj blagdan dan 06.12 tj. Sv.Nikole i još ga je oplemenila tako što je u pravila udruge uvrstla da se sv.mis sa mora služiti sa tri svećenika. Godine 1999 Bratovština je obnovljena i registrirana u skladu sa postjećim propisima. Pomoć se skupljala uoči blagdana Sv.Nikole tzv. sajanjem, tj. išlo se od kuće do kuće i prikupljana pomoć novčana ili u naturi (vidi prilog Tradicionalna Pomorska večera). Ta se tradicija održavala za ere jedrenjaka a prestala sa sajanjem kada su parobrodi preuzele primat u prevozu tereta morem. U znak sjećanja u Kostreni Sv.Barbari nastavilo se sa očuvanjem tradicije tako što se svi pomorci koji se momentalno nalaze kod kuće, okupe na zajedničku večeru a obavezno se posluži i bakalar kao nekada.

Kostrena Sv. Barbara bila je jako pomorsko središte te su pojedine obitelji od 1842 do 1902 godine imale 68 jedrenjaka u potpunom i djelomičnom vlasništvu. Ovo se odnosi samo na

stanovnike Sv. Barbare, dok je u drugim većim pomorskim sredistima bilo još brodovlasnika a nisu navedeni u priloženom popisu. Osim što su plovili naši su pomorci učestvovali u razvitku pomorstva u Bugarskoj i Turskoj a u Istanbulu postoji jedna od najstarijih agencija osnovana od obitelji Pajkurić.

Pomorstvo Kostrene Sv. Barbare imalo je i utjecaja na kulturu mesta. Prva je osnovna škola započela sa radom 1839 godine. Narodna čitaonica osnovana je 1871 godine kao peta takva ustanova u Hrvatskom Primorju (Karlobag, Novi Vinodolski, Kraljevica i Rijeka).

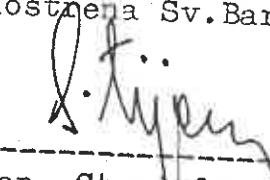
Svi ovi podaci poznati su samo mještanima Kostrene a mišljenja smo da bi trebalo upoznati i širu javnost u županiji a naročito organizatore proslave blagdana Sv. Nikole i pomorstva u Rijeci i županiji. Do sada se proslava dana pomorstva održavala na dan Sv. Nikole u Rijeci i Kraljevici. Radi bogate pomorske tradicije u Kostreni Sv. Barbari, centralna proslava dana pomorstva mogla bi se održati i u Kostreni, sakralni dio u župnoj crkvi na oltaru Sv. Nikole a pomorski dio u lučici Podurinj gdje je 1989 godine postavljena spomen ploča za sve nastrandale pomorce na svim morima svijeta.

Za sve dodatne informacije možete se obratiti na predsjednika udruge Kap. Stanislav Tijan-a ili tajnika udruge Tihomil Linić tel. 703-113 ili 437-557.

Prilozi: 1.- Protocollo osnivanja. 2.- Regole nella "Confraterna di S. Nicolo nella parrocchia di S. Barbara in Costrena" 3.- Iz historije Kostrene Sv. Barbare. 4.- Kostrena Sv. Barbara u našoj trgovачkoj mornarici. 5.- Bratovština Sv. Nikole tradicionalna pomorska večera. 6.- Matica za Pučku Školu 1858/9.

Sa štovanjem!

Bratovština Sv. Nikole
Kostrena Sv. Barbara

Kap. Stanislav Tijan
Predsjednik

Protocollo

Della nostra seduta generale della Confraternita
di St. Nicolò costituitasi per dar vita e base a te,
nisi degli statuti da essa medesima appropriati presen-
ti sottoscritti confratelli ordinari

Articolo I.

Sulla proposta di nominare i quattro membri
d'amministrazione colla maggioranza dei voti, fu-
rono eletti:

Gregorio Randić Passiere

Bortolo Soić Comisario

Giacomo Randić O^{rto}

Giuseppe Karlovic O^{rto}

Antonio Darmascovi O^{rto} Prefetto

Mihailo

Balsaić

J. Mandić

J. Kavran

O. Kandžić

Andrea Randić

Nikola Pačkulić

BRATOVŠTINA Sv. NIKOLE
TRADICIONALNA POMORSKA VEČERA

U Kostreni Sv. Barbare svake se godine održava večera Sv.Nikole.Ta tradicija nezna se kada je počela,no zna se da je 1865 godine osnovana "Bratovština Sv.Nikole".

Cilj Bratovštine bio je da pomaže siromašne obitelji koje su ostale bez oca ili sina poginulih na moru.

Društvo je imalo mnogo članova koji su plaćali članarinu,a osim toga dobivao se i novac od bogatijih ljudi i drugih donatora.Jedan od načina dobivanja novca je i "sajanje".

Sajanje se sastoji u tome da bi na dan Sv.Nikole 6.12.

stariji mornari koji su bili doma išli od kuće do kuće i tada bi dobivali novac,hranu,odjeću itd, a davalо se onima najpotrebnijima.Sajali su po dva mornara u zaseocima Šoići, Urinj i Randići.Obučeni su bili u tradicionalnoj mornarskoj monturi,inceradi sa kapuljačom,vezane konopom oko struka i gumenim čizmama.Sa sobom su nosili (grampin) ankorot,zvono,feralić na ulje zapaljen po danu i noći.Kada bi došli pred kuću lupali bi kljepetom po uboru (dvorišna vrata) i zvonili.

Kada bi domaćin otvorio vrata govorili bi saja,saja inkoča i to nekoliko puta i ankorot bi zakačili na otvorena vrata.

To bi značilo kao da su se usidrili a domaćin nije više mogao zatvoriti vrata dok nije dao neki prilog.Nakon što bi primili dar otkačili bi ankorot i uz saja saja napustili dvorište.Odakle dolazi taj saja nije poznato,predpostavlja se da možda znači žđa a za vrijeme obilaženja kuća vjerojatno bi ožednili a domaćini bi ih počastili vinom ili rakijom.Predaja kaže da su po završetku sajanja dolazili pod gasom i pjevajući u oštariju Marije Rožine.Oštariju je kasnije naslijedio i vodio njezin sin kap. Berto Ćepulić.

Sve što bi sajači dobili u gostionici bi predali jednom od starih kapetana ili armatora.Jedan dio odvojio bi se za mašu u lokalnoj crkvi i za porciju bakalara u oštariji.Sve što bi ostalo podijelilo bi se najpotrebnijim mještanima.Kao najstarije koji su sajali bili su Toma Kargada,Ivan Čeh,Fortunato u Šoićima a barba Matejac i Grgurača u Urinju.Medju zadnjima koji sajali bili su Gustić Jelenčić,Toma Pajkurić Čača i Pepe Randić mežnjar

Prve večere sastojale su se uglavnom od bakalara a pilo se domaće vino.Radi skučenog prostora armatori i kapetani bili su u sebi na gornjem katu a mornari prizemno u kuhinji.Nakon što bi se najeli i napili slijedila bi pjesma i natjecanje u snazi tzv. "junački megdan".Megdan se izvodio tako da bi se po dva mornara uhvatila za mali prst na ruci i natezala tako dugo dok jedan nebi popustio.

Postoji knjiga u originalu iz 1863 godine sa prvim zapinikom nakon osnivanja "bratovštine Sv. Nikole".Na prvoj stranici je zapisnik a ostale stranice knjige korištene su za razne zabilješke kao prihodi od sajanja,kako je podijeljena pomoć, članarina itd.Zabilješke su vodjene do 1887 godine uz napomenu da se prelazi na novu knjigu koja medjutim nije sačuvana.

Voditelj Bratovštine čuvao je knjigu sa zapisnikom i istu predavao novo izabranom voditelju.Prvi voditelj Bratovštine bio je župnik Burmašević a tko je njega naslijedio nije poznato.Do prvog svjetskog rata voditelj je bio Anton Tončić Thian,nakon njega izmedju dva rata bio kap. Ernest Tijan lučki kapetan na Sušaku.Za vrijeme drugog svjetskog rata nije bilo aktivnosti a nakon rata voditelj je bio kap.Eulegij Eulo Tijan.Od 1983 godine pa do 1999 god. voditelji su bili kap.Stanislav Tijan i Tihomil Linić.Te 1999 godine Bratovština je obnovljena i registrirana kao "UDRUGA BRATOVŠTINE Sv.NIKOLE" po zakonom važećim propisima.Tada su izabrani kap.Stanislav Tijan za predsjednika, kap. Zvonimir Stipanović kao dopredsjednik i Tihomil Linić za tajnika.

Kap. Viktor Pezelj u svom domu pronašao je originalni primjerak iz 1890 godine prema kojemu je njegov nono Matteo Pezelj Antonio postao član Bratovštine a potpisao ga je Antonio Burmašević Parroco e Prefetto.Na istom obrascu tiskana su i pravila društva.na talijanskom jeziku.Na obje strane teksta pravila tiskana je pjesmica na hrvatskom jeziku autora župnika Burmaševića.Kada je završila era jedrenjaka I Bratovština je prestala sa svojom humanom akcijom,Medjutim za uspomenu na Bratovština svake se godine do današnjih dana održava pom.večera.Tokom večere od 1935 god. kap. E.Tijan čitao bi pjesmice sa kojima bi opjevao razne dogadjaje u mjestu ili namoru.Praksă je bila da je večeri mogao prisustvati pomorac nakon 21 godine (prije 16 godina) kao i djak nautike nakon završene mature.

Zadnja večera održana je pred drugi svetski rat 1940 godine a obnovljena je 1945 godine ali bez bakalara, servina je uz rižot purica. Kada se oštarija Kap. Berta Ćepulića zatvorila večere su se održavale u Narodnoj čitaonici s time što je svaki morao donijeti pijat čašu i pošadu. Kao sponzor bio brodski snabjevač Francesco Devetta iz Trsta sa rižom, bakalarom, uljem i šampanjcem. Hrana se pripremala u kući kap. Rajka Randića a kuhale su g. Ruža Randić, g. Branka Tijan i g. Deza Dujmić. Nakon otvaranja gospionice Podurinju hranu je pripremao vlasnik Ante Rodin. Dok je večera bila u čitaonici nakon večere došle bi žene i djevojke i zabava bi trajala do kasno u noć. Kako se broj članova na večeri povećavao tražile su nove lokacije kao Copacabana, Hotel Jadran a najbolje je bili u klube bivše Jugolinije.

Vjerojatno ovim opisom sigurno nije obuhvaćeno sve što se dogadjalo mnogo godina unazad. Da duga tradicija može se zaključiti po tome što je za štovanje Sv. Nikole u lokalnoj crkvi 1853 godine posvećen oltar Sv. Nikole kao zaštitnik pomoraca. Ako se uzme u obzir samo vrijeme od ideje do realizacije može se zaključiti da je štovanje Sv. Nikole bilo na nekom drugom oltaru i to mnoge godine unazad.

Ovime želim preporučiti našoj mladeži da ovu tradiciju naših predaka i dalje nastave odžavati i oplemenjivati.

Prema rukopisu i sjećanju Kap. Eula Tijan, kap. Teodora Tijan i kap. Viktora Pezelj, priredio Kap. Stanislav Tijan.
U Kostreni Sv. Barbara 5, Prosinca 1987. godine i nadopunio 25. Rujna 2001. godine.

POSLJEDNJI
SAJAČI :

Decembar 2001.g.

- Stanislav - Stane
Tijan

- Borivoj - Boro
Marunić

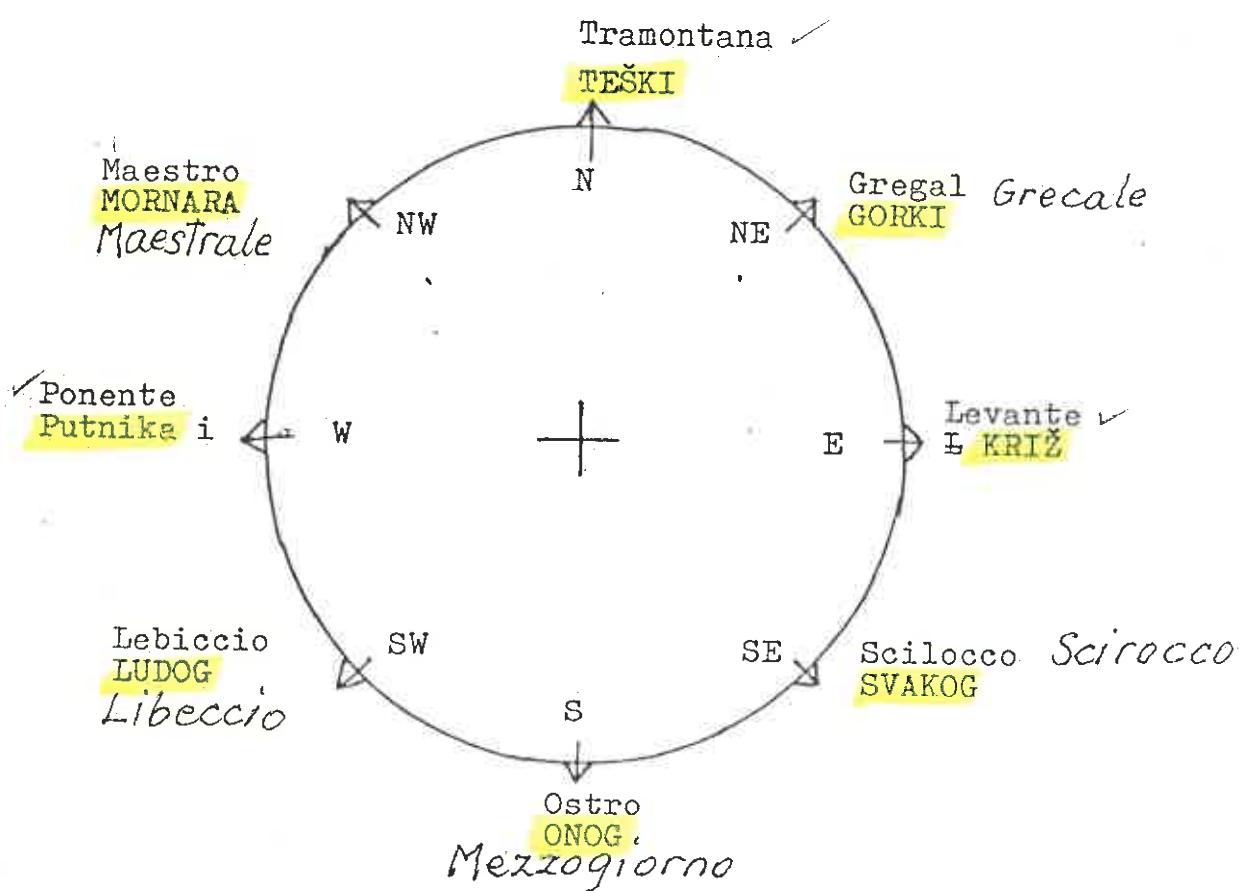
S. Tijan
Kap. Stanislav Tijan

I.S.

RUŽA VJETROVA

Na trgu Sv.Barbare ispred župne crkve na postolju stupa (jarbola) za podizanje zastave nalaze se početna slova prema Talijanskoj nomenklaturi :Tramontana-Grego-Levante-Scilocco-Ostro-Lebiccio-Ponente-Maestro.

Prema početnim slovima talijanske nomenklature postoji i naša Kostrenska nomenklatura ruže vjetrova.

Prema predaji Kap. Ilije Šoića i sjećanju gdje. Maruške Karina r. Tijan, dne 22 Travnja 2001 godine.

Privedeo :

Zvonimir dopisao
(rukom) ispravne
nazive vjetrova

Kap. Stanislav Tijan

Listopad 2002

O Č E V I D N I K

Kapetana duge plovidbe Kostrene Sv. Barbare kao i onih izman a prisustvuju tradicionalnoj pomorskoj večeri.

01. Borčić Edo	36. Rubinić Ivan
02. Ćepulić Ljubo	37. Rosandić Luka
03. Dolenc Boris	38. Pelčić Igor
04. Gudac Davor	39. Stipanović Zvonimir
05. Jelenčić Arnold	40. Stipanović Igor
06. Jurković Bude	41. Sochor Čedo
07. Karina Željko	42. Šeke Danko
08. Karlović Mladen	43. Šoić Higin
09. Kruljac Milan	44. Šoić Branimir
10. Katalinić Dubravko	45. Šoić Damir
11. Knafel Davor	46. Šoić Ervin
12. Kosec Davor	47. Šoić Fredi - zap.
13. Kosec Mišo	48. Škoda Mario
14. Linić Lav	49. Štiglić Marinko
15. Linić Valin	50. Šepić Rade
16. Linić Drago	51. Tijan Stanislav
17. Laurenčić Zvonimir	52. Tijan Dean
18. Marunić Jakov	53. Tijan Dražen
19. Marunić Duško	54. Tijan Makso
20. Marunić Zlatko	55. Thian Davor
21. Medanić Teodor Tošo	56. Tijan Emil
22. Medanić Fedor	57. Tijan Edo
23. Medanić Teodor ml.	58. Tijan Milivoj
24. Mandekić Nikola	59. Tijan Tomo - zap.
25. Pezelj Žarko	60. Tonković Svetozar
26. Pilepić Melkior	61. Uršičić Zlatko
27. Pilepić Darko	62. Usmiani Josip - Bepo
28. Pavešić Ivica	63. Vičević Sanjin
29. Pavešić Tomo	64. Vidas Igor
30. Rosović Hrvoje	65. Vukoša Milodar
31. Ružić Damir	66. Vukoša Milivoj - Mile
32. Ružić Daslav	67. Vukoša Mladen
33. Radman Željko	68. Volarić Predrag
34. Perović Josip	69. Volarić Branko - X
35. Pezelj Slavko	70. Zvonar Ante

Potencijalni kandidati :

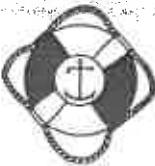
01. Dobrila Bojan	06. Stipanović Damir
02. Karlović Zoran	07. Šoić Gordana
03. Miholjević Boro	08. Štiglić Zoran
04. Pavešić Mario	09. Škoda Alen
05. Ružić Damir	10. Škoda Loren
11. Uršičić Jura	12. Zvonar Hrvoje

P.S. - Pod rednim brojem 47 i 59 nisu kapetani duge plovidbe ali vrše dužnost zapovjednika broda.

S a s t a v i l i :

Linić Tihomil

Kap. Stanislav Tijan

Bratovština Sv. Nikole

Kostrena Sv. Barbara, Trg Sv. Barbare 1, 51221 KOSTRENA

Studeni 2002 god.

KOSTRENJANI NA RĀDU JRB (Jug. riječno brodarstvo) u Beogradu.

Zapovjednici - kapetani unutrašnje plovidbe.

01. Bašić Ivan	11. Randić Vinko
02. Gržalja Ivan	12. Randić Viktor, šef personala
03. Linić Drago	13. Randić Bartol
04. Karlović Mate	14. Rožmanić Vinko
05. Malešić Ivan, inspektor	15. Stipanović Drago
06. Marunić Jakov	16. Šepić Mate
07. Pajkurić Pave	17. Šoić Eduard, Lučkap. Bezdan
08. Perović Stanislav	18. Tijan Hilario
09. Rosović Božo	19. Vranić Anton
10. Rukavina Aleksandar	

Upravitelji Stroja:

01. Dujmić Živko	05. Ramini Vazmoslav
02. Franelić Ivan	06. Šarinić Mate
03. Gržalja Arturo	07. Škrobonja Vlado
04. Grdaković Viktor	08. Vičić Josip

Manipulant i Drugi kapetan-Pripravnik (kadet)

01. Dujmić Boris	05. Tijan Stanislav
02. Malešić Milan	06. Tijan Radoje
03. Perović Andjelko	07. Škrobonja Edgar
04. Šegota N. Božo, kormilar	08. Pezelj Marijan, kormilar

Pomorci sa kraćim stažom na JRB

01. Grdaković Benedikt	09. Randić Ludve
02. Karadžija Ivan	10. Sablić Mate
03. Katunarić Božo	11. Randić Josip
04. Medanić Emanuel	12. Stipanović Franjo
05. Medanić Anton-Atanas	13. Šarinić Dionizije
06. Pezelj Franjo	14. Šodić Ivan
07. Pajkurić Kuzma	15. Thian Anton Tončić
08. Randić Ivan	16. Žgur Franjo

Nakon propasti Austro-Ugarske monarhije postojeći parobrodi velike obalne i duge plovidbe bili su preuzeti kao ratni plijen od strane saveznika. Naši su pomorci ostali bez posla na moru i prihvatali su zaposlenje na riječnim brodovima jer je postojao manjak kvalificiranog osoblja.

Naši su pomorci sa obiteljima stanovali uglavnom u Zemunu i u drugim gradovima Srbije gdje su bili zaposleni. Danas više nema živih nasljednika iz prvog koljena. Lista sastavljena prema sjećanjima Andjelka Perovića, Stanislava Tijan i Orfea Tićac.

Kap. Stanislav Tijan

Studeni 2002 god.

NADIMCI LIČNI I OBITELJSKI
u Kostreni Sv. Barbare

01. Albaneže (Marija)	35. Mrtac (Uršičići)
02. Atanas (Anton Medanić)	36. Majmalo (Pezelji)
03. Ban (Toma Pavešić)	37. Mekina (Katica)
04. Banić (Mario, Vito Pavešić)	38. Minča (Mima)
05. Bodulka (Pavica, Ilarija)	39. Lokvari (Stipanovići)
06. Bolfovica (Marica I Nada)	40. Profeti (Téac)
07. Barbarina (Maria)	41. Noštromo
08. Brkača (Fran Dujmić)	42. Noštromovica
09. Bonašera (Uršičić)	43. Ostruga (Tošo Medanić)
10. Bonaventura (Riko Šoić)	44. Prkačić (Toma Tijan)
11. Brkani (Dujmići)	45. Patara (Arnešto i Andre Thian)
12. Cikulata (Zdravko Štiglić)	46. Prćuh
13. Cari (Jelenčići)	47. Prćuhova (Nina)
14. Čić (Zvonko Pezelj)	48. Pic Mirko Randić)
15. Čača (toma)	49. Pilko
16. Čupa (Mima)	50. Prpa (Mima)
17. Črni (Ante Viđas)	51. Rani (Pezelji)
18. Dalmatinka (Škoda)	52. Svetopetka
19. Draščić (Kumić Pavletić)	53. Stipanka (g.Zlata, Marica)
20. Duda (Tedo Tijan)	54. Sikirica
21. Dudova (Katina Čepulić)	55. Slavonac (Slijepčević)
22. Kajzer	56. Šuft (Pezelji)
23. Knap (Perovići)	57. Šćapovica (Nina Frančišković)
24. Kanuda (Tone i Ive)	58. Trica (Pezelji)
25. Katanka (Luca)	59. Terezima (Mirko Randić)
26. Karamba (Zdenko Karina)	60. Tarma (Tonkovići)
27. Kranjac	61. Vabac (Nino Tijan)
28. Kum (Zvonko Tijan)	62. Vodja (Nekić)
29. Kumić (Draščić Pavletić)	63. Završan
30. Kunda (na Plasa)	64. Žbatuli (Knafeli)
31. Luvići (Sveto i Andre)	65. Žuža (Marija)
32. Medjimurac (Tone pek)	66. Žužu (Marija)
33. Mićeli (Randići)	67. Žek (Marunići)
34. Merikan (Miloš)	68. Žekovi (Marunići)

*

Svrha ovoga zapisa nije da se nekoga vrijedja ili omalovažava već isključivo zabilježba kako se nekada uz ime dodavalo i nadimak.

Prikupio i zabilježio :

* Šekucij (Zvonimir Stipanović, nono)

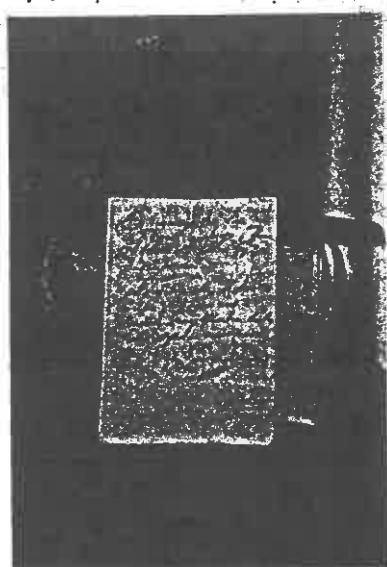
Kap. Stanislav Tijan

Petar Zrinski kao brodovlasnik

KOSTRENI Sv. Barbare, selu Urinju, općine Sušak, u kući br. 73 (kod Lokve), koja pripada gospodi Angelici udovi Zvonimira Stipanovića i sinu joj Andriji, poručniku trgovачke mornarice, nalazi se više isprava iz arhiva Zrinskih kao gospodara bokarskih. Jedan predak gospode Stipanoviće, Smoljanović, bio je, kako je navedeno i u

Kumičićevoj »Uroči, svećenik na dvoru Zrinskih u Bakru, pa je po svoj prilici, poslije tragedije Zrinskih, prenio isprave iz njihova dvora u svoj dom.

Фотографија дјела молбе излогца на Петра Зринскога због посавине излете и власторучног решење Зринскога — Fotografija dijela molbe rotnogca na Petra Zriniskoga zbog povisice plato i vlastorucno rjesenje Zriniskoga

Upozorujem naše povjesničare na taj nalaz, a za »Jadransku stražu« prepisao sam slijedeću ispravu, koja, u današnjem priopisu, glasi:

Pred Uzmožnog i Presvitlog Gosp.

Gosp. Petra, Vikovičnega Grofa od Zrina, njih Svetlem Gosp. da je priporučena.²⁾

TEKST MOLBE:

Uzmožni i Presvitli Gosp. Gosp., služba moja ponizna da je v. s. g. priporučena.

Po zapovedi v. s. g. služil sam dve leta na flingu³⁾ i obversival zapovedi v. s. g., k tomu još leto dan na tartane maloj hodeći s tergovinama v. s. g. kamoj meni bilo zapovedano od v. s. g. kapitana, kotere plaće polak v. s. g. odlučenija san prijet to je to svoko leto pinek duktat dvašet ca cini svaki mesec L⁴⁾ 10, k tomu još vina i kruha i na opravu — — —). Na kotoroj konvencije v. s. g. lipo hvalim i prosim, da moju plaću biste polak moje zasluzbi⁵⁾ poboljšali i spoznali malo veće nego drugoga molnara budući da pasku imam nad brodi v. s. g. kako i sad kapitan kani poslati me u Dalmaciju s Poljakom a ja službu moju neću uskratiti služiti u sve mu v. s. g. od koga hoće cekati dobra i m. odluk.

Vašega Svetoga Gosp. ponizom podložnik Matko Picolino.

RJESENJE MOLBE RUKOM PETRA ZRINSKOG:

Ako bude uni⁶⁾ suplikant dalje služil na naših brodih da mu plaća буди kako ostalim molnarom.

U Bakru 27 oktobra⁷⁾ 1661. C: P: a. Zrin.

(Subotica)

DR. IVO MILIĆ

¹⁾ U krajevima oko Kvamera mijeca se i danas ikavština i ekavština. »Vje« je pisano »ve« a kad je »ve« samoglasnik, dobiva oštri naglasak. »če« je »ce« a »če« i »če« označeno je sa »ce«.

²⁾ flinka — vrst broda kao i startanae. Stari lokativ ženskih imenica, i dativ, svrstava u spomenutoj krajtu i danas na -e.

³⁾ Dukar se dijeli na L (libre) a libra na S (soldine).

⁴⁾ tri znaka i tri riječi — broj i vrst opavje, odjeće i obuće, nisam mogao pročitati.

⁵⁾ Genitiv ženskih imenica svrstava i danas na i u narodnom govoru.

⁶⁾ uni = onaj.

⁷⁾ oktobrac pisano je »8-brac.

Posjed istočne obale Jadrana, potpuna sloboda Jadrana, kategorički su imperativ naše ekonomске a po tome i političke slobode. Bez jadranske obale mi se ne bismo mogli slobodno razvijati i bili bismo izloženi raznim šikanacijama kao što je to bio slučaj predratnom Srbijom. Naša privredna ekspanzija zavisila bi o naklonosti onih preko čijeg bi teritorija u buduće vodili naši putevi u svijet. Ali nije dosta da smo na Jadranu, nego taj Jadran, dotično vezu Jadranu sa zaledjem treba potpuno izgraditi. Ne samo ekonomsku nego i duševnu vezu. Jadranska straža na započetom radu treba da ustaje, dok čitava nacija ne bude prožeta parolom »sve za Jadran, a Jadran ni za Štok.«

Dr. IVO BELIN (1932)

NOVI LIST 1965 god.

Kapetan VIKTOR
PAJKURIC

KOŠTRENO, KOŠTRENO...

— Budud sam služil
na vaših brodih 12
let i imam pet ma-
lodrobitne dice, pro-
sim da mo se osta-
bodi od tihki i teš-
kih ozaljelskih putnih
aš ki dan se ne de-
la — taj dan se ne ži.

Ove je riječi prije više stotin-
na godina Kostrenjanin Antun
Randić, jedan od predaka maj-
ke kapetana Andrije Stipanovića,
uputio Frankopanima u O-
zajjone ne samo da potvrđuju
već poznatu činjenicu o dugu-
godisnjoj pomorskoj tradiciji ovog
malog primorskog mesta, već i ilustriraju ondašnje životne
prilike pomeraca u Kostreni.
Porodični dokument, nesumnji-
vo historijske vrijednosti.

Od davnina je u Kostreni, a
može se skoro reći i do danas,
kao po nekom nepisanom zakonu
sin polazio očevelim stopama
na more. Prije prvo svjet-
skog rata, osim dva profesora i
jednog doktora prava, svi su o-
stali muškarci plovili. No, dva
su svjetska rata učinila svoje.
Mnogo je Kostrenjana izginulo,
mnogo se iselilo, neki su zaplo-
vili na rijetnim brodovima Dunavom.

All vrijeme mijenja Kostrenu,
mijenja pomalo njenu lik i njene
navlje. Uprkos toga, danas na
svim morima svijeta plovi oko
200 Kostrenjana, mahom kapeta-
na i strojara. Samo 18 brodova
»Jugolinj« plovi pod zapoved-
ništvom pomeraca iz Kostrene.
Danas Kostrenjani i oni na ko-
pmu i oni na moru a ponosom
govore o malom mjestu nasuprot
Ucke, o Kostreni — koljevci po-
meraca.

To se osjeća i kroz riječi 75-
godisnjeg kapetana u mirovini
VIKTORA PAJKURICA kad do-
ziva u sjećanje dozadaje još svje-
ze i jasne, lako datiraju iz pre-
vih godina ovog stoljeća. Zidovi
njegovog doma ukrašeni su slikama
poznatih kostrenjelskih bro-
dovlasnika i njihovih jedrenjaka.
Tu su pored slike »Nador«,
»Karlovac«, »Redine« iz 1932.,
1956. godine, poput onih na ko-
jima se barba Viktor, kao 18-
godinski mladić, prije 60 godina
otisnuo na more. Mnogo se
otada izmijenilo zanimljivo je
rekao barba Viktor i nastavio —
Dodatak? — pitate me. Mnogo
ih je bilo, još i danas mi se čini
da čujem tlijuk-vjetri jačine 12
bofora onog dana kad smo se na
parobrodu »Borneo« našli tijed-
urane. Naredne noći dva su
se eneleska broda zauvijek smi-
rila negde na dnu Atlantika.
Brojne su uspomene starog ka-
petana što bržiljivo čuva ved po-
žutjela slike pomeraca s kojima
je plovio i po 6 godina ne pri-
statući uz rodne obale, a da ga
ni sva sezenja onasnosti od raz-
bijenih valova nisu mogla od-
vratiti od mora, na kojem je
proveo kao mnogi drugi —
čitav svoli život.

Jer, cudna je i privlačna snaga
mora!

Knezovi Frankopani kao loza
nestali su u Ozlju 1577 god.
Ovime korigira podatke iz
Povijesti Kostrene Sv. Barbare.
Osim toga postoji još jedan podatak na
istu temu, koji eg donosi Jadranška
Straža — vidi slijedeći prilog.

I. LATKOVIC

Kupia: Hrvatsko-Senjska
skupija: Hrvatsko-Barbarska
no nadzirateljstvo: Bakarsko

Krunovina: Hrvatska
Županija: Šibensko-Kninska
Kotar: Bakarski

Škola prestala radom 1991/92
Zbog nemarnosti, bježe organizacije održane rukovane 1996. Peta

Matica

za

p u č k u š k o l u

u

Kostreniško-Barbarska

počamši od godine 185%

Razjasnjenje.

1. Školska matica uvadja se u pučke škole, da se može iz nje na zahtevanje učenikovo izvaditi i izdati školska svđočba; za to se mora u školskom ormaru u redu vodjena marljivo čuvati.
2. Stupac „Razred“ razlučuje učenike pèrvog, drugog i trećeg razreda povučenim potezom pod imenom zadnjeg učenika dotičnog razreda, te se kraj učenikah pèrvog razreda napiše rimski broj I., kraj učenikah drugog razreda II., a kraj učenikah trećeg razreda III.
3. Učenici svakog razreda napose upisuju se po abcdi i naznačuju se tekućimi brojevi.
4. U treći stupac treba najprije učenika imc manjimi pismeni, pa onda prezime većimi pismenim upisati. Godine života naznačuju se brojnicama s lèva odozdol, a kod one dètce, koja nisu katolička, njihovo vèroizpovèdanje s desna odozgor na kraju u kratko.
5. Pod ilirskim jezikom II. i III. razreda, pod II. odozgor razumeva se naprèdak učenikah drugog razreda, a pod III. odozdol naprèdak učenikah trećeg razreda.
6. Prigodom opredèljivanja reda iz polazanja učione, èudorednoga vladanja, sposobnosti i uporavljenja, kao i prigodom opredèljivanja obèega reda na svërsi, mora kateketin i uèiteljev sud sudèlovati. Polazanje učione bilježi se izrazi: vèrlo marljivo (vmarlj.), marljivo (marlj.), prekidno ili rèdko. Èudoredno pako vladanje, sposobnosti, uporavljenje, kao i uèevni predmeti reduju se izrazi: vèrlo dobro (vd), dobro (d), srđnje (sr), ili slabo (sl). Kod ustanovljenja obèega reda gleda se na slédeće sluèajeve: gdè je više vèrlo dobrih biljegah nego dobrih, onde je obèi red „pèrvi s odlikom (perv. s odlik.)“, a gdè je više dobrih nego vèrlo dobrih, samo pèrvi red (pèrvi). Ako bi se našla makar samo jedna biljega srđnja medju vèrlo dobrimi, već se odlièni red gubi. Dvè ili najviše tri srđnje biljego nestoje pèrvomu redu na putu. Učenici, koji u uèevnih predmetih više srđnjih biljegah imaju, stavljaju se u „drugi“ a oni, kod kojih se više slabih biljegah nadje, u treći obèi red.
7. Kod onih predmeta, koji u školskoj svđòčbi samo jèdu biljegu dobivaju, treba u svakdanjem imeniku pojedino biljege u jednu sveobèu biljegu stegnuti.
8. U stupac „Opazka“ spadaju sve one biljege, koje se osobito odnose na uèineni, već u drugih stupcih zabilježeni naprèdak učenika, n. p. osobita pohvala, ili osobita kazna, koja mu je u dio pala, tèlesne mahne u duševni razvitak upliv imajuće, osobita opaženja o svojstvu učenika i. t. d.
9. Svakog učenika imc ima dyč postavke uzduž predmetah. U gornju postavku upisuje se naprèdak pèrvog, a u doljuju naprèdak drugog pòlétja.
10. Na koncu svakog školskog godišta treba navesti mèsto, dan, mèsec i godinu kada je javni godišnji izpit bio, i maticu podpisom ravnatelja, katekete i uèitelja podkrépiti.

KOSTRENJANI

Su posijali svoje kosti po svim morima svijeta

Francuski književnik Pierre Loti u svojem romanu "Islandske ribari" podigao je viječni spomenik bresonjskim ribarima, koji su u vršenju svojeg zanimanja nestali na moru : na zidu malog groblja sela Plouzbanec postavljene su ploče s imenima onih koji su svoje živote izgubili na moru.

Na malim grobljima naših pomorskih mesta – Lovrana, Voloskog, Bakra, Kraljevice, Kostrena – uzalud smo tražili ovakve spomene. U Kraljevici tek spomen na Matića Švrljugu, a u Kostreni na Gjuru Tijana – ti spomeni jedino ukazuju na pomoračke žrtve naših pomorskih mesta, pa ipak obiteljske uspomene i sjećanja na nestale pomorce još su živi u pričanjima starijih mještana. I nižu nam se pričanja o bakarskom "Miroslavu" i "Sredstvu", riječkom "Achille F.", "The Lord Warden", "Capricorno", "Ardo", kraljevačkom "Kraljevica", kostrenskom "Hitar", i drugim većim i manjim.

Trebamo zaći u matične knjige rođenih, u područne knjige župnih ureda, pa da u njima nadjemo spomene na one koji su nestali na moru. I ovdje je, staračkom rukom ili možda nespretnim pravopisom upisana stereotipna rečenica "nestal na moru", "zgubil se na moru", "umro u Santosu", "utopio se" – negdje s točnim datumom, negdje je samo naznačena godina kad se to desilo, a negdje i bez toga. Te rečenice, premda su bile upisane s tugom i boli, ipak se ne razlikuju mnogo od one šablonske rečenice, koju susrećemo u upisniku brodova – "cancelatio per mancanca di notine" – briše se zbog pomanjkanja vijesti.

Kostrena sv. Barbara slovi na užem našem području kao staro pomoračko gnezdo u kojem nije bilo obitelji, koja ne bi imala barem dva do tri člana na moru. Ovdje je tradicija do danas bila uvijek jaka pa se u svakoj obitelji osjećao dah mora, privrženost moru. Samo od 1854. do 1908. godine Kostrenjani su imali udijela u 67 jedrenjaka sa 27.967 tona, a od tih je u potpunom vlasništvu Kostrenjana bilo 20 broda sa 7.713 tona. Nije stoga izdašna bila konstatacija, koja je jednom u krugu pomoraca pala, da se Kostreni može dati naziv hrvatskog Chiavari – mjesta na ligurskoj riviji, koje je u doba jedrenjaka slovio kao staro pomoračko gnezdo.

Prije godinu dana inicijativom jednog uglednog Kostrenjana nastanjenog u Zagrebu, poduzeta je akcija da se u sklopu obnove rada narodne čitaonice stvari mala zavičajna murejska zbirka, da se donira arhivska gradja, koja će generacijama koje dolaze prikazati pomorsku prošlost Kostrene učijepiti u mlađima ljubav prema starini i prema pomorskim tradicijama Kostrene. Poduzeta je akcija da se na obali mora, u Podurinju podigne makar skromni spomenik na spomenu onih Kostrenjana koji su nestali na moru. Na sastanku starih pomoraca bilo je istaknuto da treba naročito prikazati kako je gorak bio mornarski kruh, skopčan sa životnom opasnošću i koliko je on žrtava iziskivao.

Pretpostavlja se da je Kostrena na moru dala najveći krvavi polog stvaranju pomorske snage Hrvata na moru ako i te žrtve nisu takve da se za njih interesira široka javnost, ipak je potrebno da se one registriraju radi sačuvanja mjesnih pomorskih tradicija. Pogotovo danas kad Kostrena mijenja privrednu strukturu i kad su do nedavnih dana najmladjim Kostrenjanima bili zatvoreni putovi životnim pravcem svojih otaca.

Na barku "Hitar" koji je nastradao prilikom dolaska u Port de Bouck 1899. od eksplozije tereta petroleja, izgorjeli su zapovjednik Antun Šoić, poručnik Nadal Pajkurić i dva momara. Na barku

"Marija T." koji je 1898. nestao u Tarantskom zaljevu, bili su Srećko Tijan, poručnici Roko Uršić i Franjo Tijan, mornari Franjo Cuculić i Kuzma Stipanović.
Iste godine na tršćanskom parobrodu "Luigia Premuda", koji je nestao na putu iz Cmog mora za Englesku, bio je ukrcan Kostrenjan Antun Sović, vježbenik stroja. Na motornom jedrenjaku "Sv. Nikola", koji je nestao siječnja 1933. god. u Tarantskom zaljevu, bio je zapovjednik Kostrenjan Bonifacije Ćepulić. Posljednji, Gjuro Tijan, poručnik, nestao je prilikom udara remorkera ratne mornarice o minu srpnja 1946. pokraj rta Pernata. Za vrijeme Drugog svjetskog rata nestali su Kostrenjani Danijel Marunić (na pbdu "Jakljan"), Brahimir Sović (na pbdu "Triglav"), Ivan Rosović (na pbdu "Nemanja") i Josip Randić (na pbdu "Zrmanja").

Interesantni su podaci iz priručne evidencije župljana, koji evidentiraju pomorce Kostrene. Pod opaskom "zgubil se" nabrojili smo tri pomorca, "utopio se" 24, "umro na moru" 11, "izgorio na brodu" dva, "umro u stranoj luci" (Hamburg, Marseille, Cardiff, Savanna) šest, od žute groznice u Santosu tri, u Havani jedan. No svi su ti podaci netočni i trebalo bi ih provjeriti.

Kostrenskom komodoru barbi Šepić Radovanu umrli su na moru otac i djed. Na moru utopio se Paškval Šoić, a 1861. god. sin mu Dionizije, 1878. god. sin Silvestar, a 1889. sin Luka. Na moru nestali su braća Aleksandar i Franjo Medanić, braća Julijo i Franjo Pajkurić. Franjo Randić umro je 1892. u Santosu od žute groznice, sin Franjo Šimun 1901. prilikom brodoloma "Capricorna", dok je zet Josip Randić nestao 1944. s parobrodom "Zmanja". Franjo Tijan, poručnik, nestao je 1898 s barkom "Marija T.", a nećak Gjuro takodjer poručnik, 1948 kod rta Pernata. Vicko Jelenčić umro je na moru vrlo mlad, a sin Nadal 1899. na brodu "Ariette". I konačno da napomenemo, kapetan Mihovil Radošević, rodom iz Mrkoplja, zet kostrenskog armatua Pavla Randića, nestao je s barkom "Fidenta" 1890. zajedno s armaturovim sinom Josipom. I tako bismo mogli nanizati još žrtava kostrenskih pomoraca na moru – onog koji je pao sa bumpreša u more, onog kojeg je odnio kolap u more, onog koji je pao s jarbola, onog koji se u radu unesrećio.

Rad na evidentiranju pomorske prošlosti Kostrene Sv. Barbare traži da se i ovaj dio arhivske gradje ponovo prostudira. Kostrenjani su u prošlosti plovili svim morima svijeta, obišli su kap Horn i rt Dobre Nade, bili su poznati na Sueskom kanalu, u velikim svjetskim lukama, a i književnik Tresić-Pavičić u svom putopisu "Od Atlantika do Pacifika" navodi da je u nekom američkom gradu susreo uglednog trgovca Randića iz Kostrene, koji se kao mlad dječak iskrcao s broda i potražio sreću u tudjini. A takvih je bilo mnogo Kostrenjana: Martin Šporer u Kanadi, Rafael Medanić u Africi, Ivan Medanić u Argentini. Sačuvati tradiciju i osvježiti uspomene pomorske prošlosti Kostrene temeljni su rad na obnovi rada Narodne čitaonice, jer samo formiranjem jedne male zavičajne muzejske zbirke i sredjenjem arhivske gradje moći će se prići detaljnijem studiju svih faza pomorskog razvitka Kostrene sv. Barbare, a time i sačuvanju pomorskih tradicija u generacijama koje dolaze.

Dr. Radojica F. BARBALIĆ

(Tekst objavljen u Novom Listu – Rijeka)

Bonelli *1899* *Jelencich*

GM Rijeka pod broj 7809 dd. 28. 11. 1899. šalje protocollo di morte dostavljen po vicekonzulu Porto Empedocle broj 229 dd. 20. 11. o smrti kap. Natale Jelencich fu Matteo iz KSvB u blizini Porto Empedocle 14. 11. mentre si trovava al comando del bark "ARIETE".

Šalje se kopija inventara s napomenom da je brod na putu za Trst.

INVENTARIO

dei tutti i oggetti, appartenenti al def. cap. Natale Jelencich fu Matteo trovandosi sul bark a.u. "ARIETE"

1.	Vestiti completi	2 (due)
2.	Capotto 1 (uno) e gilock	1 (uno)
3.	Pantaloni	1 (uno)
4.	Paleloto	2 (due)
5.	Camicie bianche	6 (sei)
6.	Camicie colore	8 (otto)
7.	Maglie di lana	5 (cinque)
	“ di cotone	4 (quattro)
	“ di flanella	2 (due)
8.	Coletti	13 (tredici)
	Polsi	3 (tre) pai
	Cravatta	1 (una)
9.	Mutante	13 (tredici)
10.	Calzante	pai 28 (vent'otto)
11.	Sugamani	5 (cinque)
12.	Lenzuoli	3 (tre)
13.	Intimela	1 (una)
14.	Materazzo	1 (uno) e due coperte
15.	Capelli	2 (due) e un beretto
16.	Fazzoletti	7 (sette)
17.	Capotto	1 (uno)
	Gilock	2 (due)
	Pantaloni	5 (cinque) pai
18.	Stivali	2 (due) pai
	Scarpe di pelle	3 (tre) pai
	Zapatiglie cautschuk	2 (due) pai
	Zapatiglia di tela	1 (una)
19.	Un instrumento nautico (sestante)	
20.	Due fornimenti di tavola	
21.	Un vestito d'incerada	

In fede di verita firmano i testimoni.

Capitano:

Tenente:

A. Jelencsik m.p.

P.P. Gerechtshammer m.p.

Guardiano: G. Marcenich m.p.

Timoniere: A. Descovich m.p.

Scritto e letto nel Porto Empedocle

li 16. 11. 1899.

Luč. kap. Bakar 4.12. 1899. dostavlja dopis:

Slavnom
Kr. Kot. sudu
kao ostavinsko-raspravnoj
Oblasti u
Sušak

Oto područni žitelj u svojstvu pom. kap. Jelenčić Boži Matov rođen god. 1854. u KSVB koji se je u poslidnje vrieme nalazio kao zapovjednik jedrenjače "ARIETE" iz Rieke kako glasi prieležeći zapisnik isti je preminuo na gori spomenutom brodu putujući iz Algira u Trst.

Pokojnik ostavlja ucviljenu ženu sa tri ili četvoro malodobne djece.

Pripadajuća prtljaga pokojnog odpremljena biti će propisanom uredu kroz lučki Ured u Trstu te uručena na vrieme njegovoj obitelji.

Kr. Lučki ured
Bakar 4.12. 1899.

YGm (Thian)

Lučkap. Bakar spis broj 498/1899.

T U R C I U K O S T R E N I

Za teških vremena kada je ponosni Korsikanac,Napoleon, tresao čitavom Evropom i Sredozemnim morem zbio se je jedan,za pomorce interesantan, ali nigdje ne zabilježen dogadjaj,ali predaja je sačuvala točne podatke koje bi to moglo interesirati.

Početkom 1700 godine Kostrenjani su se upuštali na more sa manjim jedrenjacima i tu malu flotu povećavali koliko su im ekonomski prilike dozvoljavale, tako, da početkom 1800 god.bilo je u mjestu već nekoliko brodovlasnika,kao Randići,Pezelji,Tijani,ali među svima najjači bio je kapetan Grgur Medanić iz Šoići koji je 1810 god.posjedovao flotu od 7 jedrenjaka.

U mjesecu Martu 1813 godine,kapetan Grgur nalazio se sa svojim polakom "Maria M" krcatom raznog tereta u Tršćanskom zaljevu,tu ga je uhvatila tišina te iznenadila,kad se je najmanje nadao,približila se je brodu sa gusarskom spretnošću jedna turska gusarska naoružana ladja. Gusari, spremni na navalu,skočiše na brod zatraživ od kapetana da se preda, ovaj odbivši njihov poziv,zaklaše ga.Ostala posada od 10 ljudi prestrašena, bi svezana, bačena u spremište gusarske ladje,dok su gusari opljačkali i pokrali sa broda predmete koji su im najviše odgovarali pljenu.

Slučaj je htio,da se je u blizini nalazio prazan venecijanski jedrenjak "Fedelta" te nakon što su se gusari udaljili,"Fedelta" se je približio brodu "Maria M" i našavši kapetana Grgura na palubi u lckvi krvi-pregledavajući ga ustanovili su da još diše. Povezavši mu rane, smjestiše ga u kabinu i sa tri člana svoje posade upravitelj "Fedelte" dovezao je brod u Trst.

Ispričavši dogadjaj, odmah su kapetana Grgura smjestili u bolnicu, gdje se nakon dva mjeseca oporavio i ozdravio,ali doznavši za sudbinu svojeg jedinog sina Luke,koji je sa ostalih devet mornara bio odveden u ropstvo,ražalostio se, nemogavši preboljeti gubitak svoj jedinca, godinu dana iza tog žalosnog dogadjaja umro je.

Posada "Marie M" bila je sastavljena ovako:

1. Kapetan Grgur Medanić iz Šoići
2. Vodja Blaž Pajkurić iz Urinja
3. Kuhar Martin Mihletić iz Mihletići
4. Kormilar Anton Marunić iz Marunići
5. " Toma Šoić iz Šoići
6. " Fran Tijan iz Šoići
7. " Andre Pezelj iz Urinja
8. Mladić Luka Medanić iz Šoići
9. " Anton Randić iz Randići
10. " Jerolim Tonković iz Urinja
11. Mali Frane Stipanić iz Urinja

Kapetan Grgur rodjen je bio 1775 godine, a njegov sin Luka 1799 godine u Šoićima u kući koja još i sada postoji ali u raspadajućem stanju.

Grgur nije kao mnogi drugi brodovlasnici preselio se iz Kostrene ni u Trst ni u Rijeku, već je sa svojim brodovima poduzimao putovanja iz Bakra i Senja, ali je stalno boravio doma u Kostreni.

Vraćajući se na nesretnu sudbinu, koja je zatekla 10 članova posade mladih ljudi "Maria M" porodice njihove nestrpljenjem i zdvojnošću su uzalud očekivali, da bi bilo s koje strane doznali za njih. Sve je bilo uzalud, ratovi, blokade, gusari, slabe saobraćajne veze sa susjednim zemljama, tako da za njihov položaj kao gusarskih zarobljenika nije se nikada ništa moglo sazнати.

Deset godina iza opisanog dogadjaja ljeti 1823 godine, u Kostreni je najednom nastao strah i bijeg između stanovnika i ljudi su se počeli zatvarati u svoje kuće, a neki su bježali u šume, jer na jednom su se čuli poklici: "Turci dolaze"....."Turci dolaze".

I doista dolazilo je 10 ljudi odjeveno po turski. To su bili onih 10 članova odvedene posade sa "Maria M" koji su se svi nakon puno pretrpljenih patnji, vratili zdravi svojim porodicama.

Zamislite si sada, veselje jednih i drugih, bilo je neopisivo. Ispričali su svoje bolne doživljaje, precukli se i zaželjeli malo domaće hrane, a osobito brudeta i palente, čega su se do mile volje najeli.

Luka Medanić, doznavši za poraznu smrt svoga oca Grgura, odluči odmah sa svojom majkom, da će poći na more, izvršiti propisanu navigaciju, položiti ispit kapetana sa svojim brodom poći u potražnju da se osveti gusarima, ubojicama svoga oca.

Napredak u brodogradnji u ono doba bio je brz, tako da već 1832 godine nalazimo mladog, poletnog kapetana Luku na zapovjedi vlastitog punog jedrenjaka "/nave/" "Carice Dragice". Putovao je dugo godina u Snedozemnom moru, ali nije nigdje zabilježeno, da je ikada bio u sukobu sa gusarima.

Ovime bi bio završena ova kratka crtica iz doživljaja naših pomoraca ali kada je riječ o "Carici Dragici" želio bih istaknuti da kada sam stupio u sobu gdje Lade Pajkurić, V. koljeno izravne krvne linije Luke i video uljanu sliku ovog lijepog jedrenjaka, usčuvanu sa razapetim jedrima, a sve ono što malo prije ispričah, čita se na toj slici - tu će ostati za mnogo decenija ispisana povijest jedrenjaka i težak život mornara u ono doba. Ne samo slika jedrenjaka, već do nje visi i slika Luke kapetana - uniformiranog zapovjednika tog punog jedrenjaka, izradjena prije 134 god. a svježa, kao da je danas ispod kista umjetnika stavljena na uvid.

Da je Luka bio poduzetnog, naprednog i poletnog duha kao i njegov otac Grgur, predaja nam to kaže i ove dvije slike, koje su živo slovo ~~činog~~ što se u ono doba dogadjalo. Prigodom pričanja svega ovog gdje lada nije pogled skinula a nisam ni ja sa slike kapetana Luke, jer njegove oči kud god smo se okrenuli, izgledale su da nas prate, skoro bih rekao potvrdjivale distinitost doživljaja kojeg sam Vam ispričao.

Iza smrti Luke Medanića podignut mu je spomenik na našem mjesnom groblju pa podjite pogledajte i prepišite ono nekoliko stihova, kojih mu je u znak priznanja i na spomen za dobročinstva učinjena dok je živio, posvetio župnik Randić.

Randić, takodjer Kostrenjanin poznat kao prvi učitelj i osnovatelj prve hrvatske škole u Kostreni, a poznati i po njegovoј pjesmi prigodom svoje mlade mise:

" na hiljadu i osam stotina
još pedeset i osam godina

sopci sopu muzika udara
stara Mara na grchotu tanca"

Kapetan Luka bio je budan i pravedan, promicatelj u brodogradnji, pobornik za prava siromašnoga naroda, dobar rodoljub, da bi se ondašnjim svojim nazorima, a u sadašnjim vremenima naišao bi na mnogo više razumijevanja u ekonomskom i socijalnom pogledu.

Želja je, da se i sadašnja naša omladina, kojoj je pružena ova (sva) mogućnost, da se slobodno na najdemokratskiji način odgaja, razvija i stvara bolju budućnost sebi i našoj domovini.

Kostrena Sv. Barbara
Decembra 1946.

Ernest Tijanić
umir.pam.poglavar

PRIJEDLOG IMENOVANJA JEDNE ULICE ŠOJSKOM U NASELJU PAVEKI

Polovicom februara o.g. održan je u Mjesnoj Zajednici Kostrena sastanak žitelja sv. Barbare radi imenovanja ulica u naselju Paveki. Tom prilikom bio sam i ja pozvan po nekim mojim znancima iz Šoića da tom sastanku prisustvujem. Kako na tom sastanku nije donijet sasvim konkretni zaključak, zamoljen sam uz kap. Eula da sastavim jedan prijedlog radi imenovanja odnosno prijenosa imena Šojske starine u novo naselje. Taj prijedlog sastavio sam 22. februara i predao kap. Eulu radi zajedničkog dotjerivanja prijedloga i predaje na daljnju odluku donošenja imena Šojske starine.

Moj sastavak je glasio:

Kada je pred petnaestak godina bilo u riječkoj općini odlučeno da se naselje Šoići – to najveće naselje Kostrene sv. Barbare – raseli – jer je teren katastarske općine Šoići bio namijenjen za izgradnju premještaja riječke rafinerije na novu lokaciju, izgradnju industrijskih postrojenja pale su prve kuće koje su se nalazile na putu izgradnje baze. Bila je to kuća u Šoićima prema Antončevu vlasništvu jednom obitelji kap. Mihletića. I nije se tada ni zapisalo, ni fotografiralo tu kuću, a ona je u povijesti Šoića izgleda bila značajna, jer je u njoj po pripovijedanju tada živućih Šojana – kap. Rika Šoića, kap. Berta Čepulića, kap. Andra Tijana i pok. kap. Milutina Randića – bilo sjedište Narodne čitaonice u vremenima kada je ona osnovana 1871. godine. Ipak fotografija je kuće bila objavljena u jednoj spomenici o osnutku čitaonica u obim Kostrenama.

I godine su prolazile dok su pred nekoliko godina i prve kuće u Šoićima – započele padati pod krampovima raseljavanja Šoića, njihovog predjela – Medanići, Ravnice.

Pa sjećanjana njih pokrenula su ovih dana da se u novom naselju u Pavekim, gdje se seli i preseljuje ostatak sačuvanog dijela Šoića pri sastanku u Mjesnoj Zajednici postavilo i pitanje imenovanja jedne ulice u naselju Paveki imenom koje će podsjećati na bivše Šoiće. Na djedovinu ne samo katastarske općine Šoići, nego i predjele kuda su još uvijek Šojani naše generacije polazili i odlazili – na Antončevo, Robinj, Podolca, Njivine, Brestovica, Obrš, Budačke njive pogotovo onda kada bi u veljači i ožujku procvalo cvijeće, procvala stabla i najavljujivalo proljeće i dolazak ljeta.

Pa ta sjećanja pokreću današnjicu da se sjetimo u novom ambijentu starine, starine iz Šoića, iz ruševina nekadašnjih Marunića i Mihletića koje su nestale i već davno prije Prvog svjetskog rata, kada su se njihovi stanovnici raselili u obližnji Urinj, Kalinu, Plasa, Šoiće i još dalje prema Rijeci i Sušaku, koji su u svojem industrijskom i trgovačkom razvoju privlačili Kostrenjane, uglavnom pomorce.

I sjećamo se sada, kako smo napomenuli, da je sjedište naše Čitaonice – upravo bilo u Šoićima ono pred 115 godina.

Pa sjećamo se i intelektualaca i čestitih pomoraca iz Šoića, osnivača ne samo čitaonice nego i svih ostalih kulturnih zbivanja. Zar se ne bi trebali sjetiti prof. Frana Mihletića, jednog od vršnih i spremnih matematičara, promoviranog za dra. filozofije pod titulom sub auspiciis regiis, koji je kao profesor Sušačke gimnazije a kasnije bakarske nautike i njezin direktor bio

poznati pedagog tog odioznog predmeta i gimnazijalaca i nautičara. Zar se ne bi trebali sjetiti kap. Jovanina Randića pilota na Sueskom kanalu, čija se kuća još uvijek nalazi u blizini šterne na Ravnici – koji je proučavao kretanje zvijezda, pa je time bio prihvaćen u francusko astronomsko društvo, poznat kao proučavatelj kretanja Halleyeve komete, a neko vrijeme – naročito za Prvog svjetskog rata – pisac igrokaza za diletantsku družinu kostrenjske Narodne čitaonice. Jer k tome oba su prihvaćena i njihove biografije objavljene u našoj "Pomorskoj enciklopediji" i u "Pomorskom leksikonu". A obojica su bili iz Šoića!

Ne smijemo zaboraviti da je jedna od značajnih novela poznatog književnika Milutina Cihlara Nehajeva "Kostrenka" upravo materijal rada i obradbe zahvatila u Šoićima u obitelji njegovog rođaka kap. Mojsija Polića.

I sjetimo se pomoraca iz Šoića, koji su ostavili svoje kosti u moru – u Atlantiku, Sredozemlju, oko Cape Horna. Jer eto jedan bark "HITAR" u prijevozu prvih pošiljaka petroleja predčastnika današnje nafte, doživio je pred stotinu godina – točnije 6. ožujka 1889. – pomorsku nezgodu u francuskoj luci Port de Buoc prigodom eksplozije svojeg tereta. Jer na brodu su bila i dva Šojana iz roda Šoića – zapovjednik kap. Anton Šoić i kormilar Luka Šoić. Pa da ne zaboravimo spomenuti druge nezgode – možda logera "SVETI NIKOLA" koji je nestao u Sredozemlju 1932. god. jer je na njemu bio zapovjednik kap. Bonifacije Čepulić.

Pa uz žrtve Drugog svjetskog rata, boraca iz redova omladine, pomoraca na našim brodovima koji su plovili za račun Saveznika navodimo uvijek Šojane koji su dali svoje živote u borbi protiv okupatora. Pa spomenimo ovdje poteškoće i neugodnosti od talijanskih okupatora koje je imala obitelj kap. Bartola Jelenčića iz Šoića, zapovjednika parobroda "SLOGA". Jer je on već u aprilu 1941. god. u Rio de Janeiro odbio na krmu svog broda podignuti zastavu okupatora. Taj dokument sačuvan u arhivi II. armate nalazi se u riječkom Historijskom arhivu. On veli da II. armata obavještava Prefekturu per la terre fiumane occupate e della Kupa da provede sekvestar dell'eventuale suo patrimonio allo scopo soprattutto di indurlo a mettersi a disposizione del nostro Console Generale da Rio. A znamo da su njegova supruga, pa i ovdje prisutni sin i kćerka doživljavali neugodnosti tokom prvih godina rata – 1941. i 1942. od strane karabinjerskih patrola.

I danas kada se još i sve više ruše kuće u Šoićima, kada sinovi i unučad odlaze iz obiteljskih i djedovskih kuća u dodijeljene predjele sela Paveki, nema razloga da se povodima za gosparom Orsatom iz Vojnovićeve "Dubrovačke trilogije" – da se ukrcamo na naše brodove, jer nam odlazak u Paveke pruža još uvijek pristup kostrenjskom moru i djedovini.

I jedino nam preostaje da zatražimo i da zamolimo one koji odlučuju, da se jednoj ulici u naselju Paveki, možda jednoj od onih gdje su izgrađene nove kuće stanovnika Šoića nadjene ime koje će nas podsjećati na stare naše Šoiće.

I jedina nagrada bila bi da se toj ulici, gdje smo najviše koncentrirani dade ime – Šojska.

Radojica Barbalić